

Република Србија
ПРИВРЕДНИ АПЕЛАЦИОНИ СУД
11 Пж 677/21
25.08.2021. године
Београд

ПРИМЉЕНО	
у	прим.
03 SEP 2021	
P	У ПРИВРЕДНОМ СУДУ У БЕОГРАДУ

У ИМЕ НАРОДА

ПРИВРЕДНИ АПЕЛАЦИОНИ СУД, у већу састављеном од судије Милице Милановић Траиловић, председника већа, судије Данијеле Дукић и судије Снежане Стојановић, чланова већа, у правној ствари тужиоца „ХОНТЕ“ д.о.о. Београд, ул. Десет авијатичара бр. 13, МБ 06927076, чији је пуномоћник Зоран Танасковић, адвокат из Београда, ул. Вука Караџића бр. 7а/3, против туженог Агенција за издавање часописа и периодичних издања „ИБЦ ТАРИС“ Божидарка Стојадиновић предузетник из Београда, ул. Михизова бр. 2, МБ 64050648, чији је пуномоћник Никола Рашић, адвокат из Београда, ул. Милоша Потцерца бр. 23, ради повреде права произвођача базе података и накнаде штете, вредност предмета спора 4.500.000,00 динара, одлучујући о жалби тужиоца и туженог против пресуде Привредног суда у Београду 36.П. бр. 3984/18 од 12.11.2020. године, на седници већа одржаној дана 25.08.2021. године, донео је следећу

ПРЕСУДУ

I ОДБИЈАЈУ СЕ жалбе тужиоца и туженог, као неосноване, па се пресуда Привредног суда у Београду 36.П. бр. 3984/18 од 12.11.2020. године **ПОТВРЂУЈЕ** у ставу I, II, IV, V изреке.

II УСВАЈА СЕ жалба тужиоца, па се пресуда Привредног суда у Београду 36.П. бр. 3984/18 од 12.11.2020. године **УКИДА** у ставу III и VI изреке.

Образложење

Побијаном пресудом Привредног суда у Београду 36.П. бр. 3984/18 од 12.11.2020. године, ставом I изреке, делимично је усвојен је тужбени захтев тужиоца и утврђено да је тужени повредио право тужиоца као произвођача базе података на тај начин што је неовлашћено дистрибуирао и продавао софтверски пакет „Интегрисана тарифа Србије – Тарис“, чији је саставни део тужиочева база података, а ставом II изреке забрањено је туженом да убудуће врши повреду права произвођача базе података тужиоца „ХОНТЕ“ д.о.о. из Београда на начин описан у ставу I изреке. Ставом III изреке одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавеже тужени да тужиоцу на име накнаде материјалне штете исплати износ од 3.750.000,00 динара са законском затезном каматом почев од дана подношења тужбе. Ставом IV одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавеже тужени да му на име накнаде нематеријалне штете исплати износ од 750.000,00 динара са законском

затезном каматом почев од дана пресуђења па до исплате, ставом V изреке обавезан је тужени да објави ову пресуду о свом трошку у „Службеном гласнику Републике Србије“ у року од 8 дана од дана правноснажности пресуде, док је ставом VI изреке одређено да свака странка сноси своје трошкове.

Благовременом и дозвољеном жалбом, тужилац побија ожалбену пресуду у ставу III, IV и VI изреке због повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права и истиче да је ожалбеном пресудом првостепени суд погрешно применио материјално право и то одредбу члана 206. Закона о ауторском и сродним правима која регулише начин на који суд поступа у случају повреде ауторског или сродног права, а приликом одређивање накнаде имовинске штете. Наводи, да је првостепени суд начинио битну повреду из члана 374. став 1. у вези члана 241. и 242. Закона о парничном поступку, као и да првостепени суд није могао да одбије тужбени захтев тужиоца у делу захтева за накнаду материјалне штете из разлога што тужилац није доказао висину штете, а да је претходно у току поступка одбио предлог тужиоца се прибави извештај пословне банке на основу кога би висина штете и била утврђена. Побија и одлуку првостепеног суда којим је одбијен захтев за накнаду нематеријалне штете. Истиче да је тужиоцу поремећено пословање и повређен пословни углед на тај начин што је тужени неовлашћено дуже од 6 година продавао тужиочеву базу података и представљао је као своју базу која се разликује од тужиочеве, те је на тај начин стварао заблуду код корисника, тако да се његова база више не сматра јединственим производом на тржишту. Предложио је да Привредни апелациони суд усвоји жалбу тужиоца, укине ожалбену пресуду у ставу III, IV и VI изреке и упути предмет првостепеном суду на поновно суђење или преиначи побијану пресуду у ставу III, IV и VI изреке, усвоји тужбени захтев тужиоца у целости и обавеже туженог да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка. Трошкове другостепеног поступка је тражио и определио.

Благовременом и дозвољеном жалбом тужени побија ожалбену пресуду у ставу I, II, V и VI изреке због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и непотпуно и погрешно утврђеног чињеничног стања. Истиче да је првостепени суд начинио битну повреду одредаба парничног поступка јер за став I изреке не даје разлоге, да је првостепена пресуда заснована на незаконитом доказу, односно на налазу и мишљењу вештака. У жалби појашњава да међу странкама није спорно да је тужилац титулар ауторског права на рачунарском програму, али да се самим тим не може сматрати да је истовремено и титулар права произвођача базе података на бази података који је тај рачунарски програм користио, да тужилац није доказао да је титулар, односно произвођач базе података, да је привредно друштво „ИБЦ 98“ д.о.о. Београд самостално сачинило базу података. Услед погрешно утврђеног чињеничног стања суд је погрешно применио и материјално право и то одредбу члана 137 Закона о ауторском и сродним правима. Оспорио је и активну легитимацију тужиоца. Предложио је да суд усвоји жалбу туженог, укине побијану пресуду у ставу I, II, V и VI изреке и врати предмет првостепеном суду на поновно одлучивање, односно укине пресуду у побијаним ставовима и одбије тужбени захтев у целости, те обавеже тужиоца да туженом накнади трошкове парничног поступка. Трошкове другостепеног поступка је тражио и определио.

У одговору на жалбу тужилац оспорава све жалбене наводе туженог и истиче да је правилно првостепени суд утврдио да је тужени повредио право тужиоца као произвођача базе података, те да су неосновани наводи о непостојању активне легитимације на страни тужиоца у овој правној ствари. Предложио је да Привредни апелациони суд жалбу туженог одбије као неосновану.

У одговору на жалбу тужени оспорава жалбене наводе тужиоца и истиче да је првостепени суд правилно закључио да тужилац није доказао настанак односно висину изгубљене добити, те је предложио да Привредни апелациони суд жалбу тужиоца одбије. Трошкове састава одговора на жалбу је тражио и определио.

Испитујући законитост и правилност побијане пресуде, у смислу чл.386 Закона о парничном поступку, Привредни апелациони суд налази да је жалба туженог неоснована, а жалба тужиоца делимично основана.

У првостепеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. Закона о парничном поступку, на које овај суд, пази по службеној дужности.

Предмет тужбеног захтева је утврђење да је тужени повредио право произвођача базе података-тужиоца на тај начин што је неовлашћено дистрибуирао и продавао софтверски пакет „Интегрисана тарифа Србије – Тарис“, чији је саставни део тужиочева база података, те забрана вршења повреде права произвођача базе података на даље, као и накнаде материјалне и нематеријалне штете у укупном износу од 4.500.000,00 динара.

У првостепеном поступку након изведеног доказа првостепени суд је утврдио да је тужилац користећи свој рачунарски програм „Хонте Црта“ на којем има имовинско правна овлашћења која обухвата ауторско право, произвео базу података „Царински кодекс“ која је доступна електронским путем и која садржи податке о царинској тарифи, царинском тарифном именику и царинским спољно трговинским, девизним и осталим прописима, да је тужилац био у пословном односу са привредним друштвом „ИБЦ 98“ д.о.о. Београд са којим је најпре пословао без уговора, а од 16.01.2014. године на основу уговора којим је уступио наведеном привредном друштву као наручиоцу продају и дистрибуцију софтверског пакета царински кодекс на одређено време у трајању од једне године, да је „ИБЦ 98“ д.о.о. вршио дистрибуцију и продају софтверског пакета „Царински кодекс“, с тим да је тужиоцу плаћао накнаду за одржавање софтвера, уношење измена царинских прописа и података за веб сајт, да се из садржине уговора од 16.01.2014. године и других писаних доказа не може закључити да је „ИБЦ 98“ д.о.о. имао право коришћења базе података без накнаде и без временског ограничења, да тужилац са туженим није имао закључен уговор, нити је дозволио туженом дистрибуцију и продају софтверског пакета или било какво располагање базом података чији је титулар овде тужилац, услед чега тужени нема право да користи односно продаје базу података тужиоца без његовог одобрења, да је Божидарка Стојадиновић предузетник, власник Агенције „ИБЦ Тарис“ супруга и наследник Александра Стојадиновића који је био власник и законски заступник „ИБЦ 98“ д.о.о., као и власник Агенције „ИБЦ Тарис“ до своје смрти. У поступку је изведен доказ и вештачењем преко вештака за област информационих технологија, базе података и пословни софтвер, који налаз је тужилац доставио уз тужбу, па је вештак дао мишљење да је софтвер овде тужиоца десктоп апликација и не може радити на интернету, а да је софтвер туженог веб апликација која ради на интернету, да софтвери нису рађени у истој технологији и да нема сличности између ова два софтвера, да само софтверско решење није битно за поређење, јер оно само по себи нема неку вредност без базе података односно унетих података у базу података, да је реч о царинским прописима, да оба софтвера служе за претраживање базе података и приказ пронађених резултата на екрану или одштампано на папиру, а да вредност софтверских пакета није у софтверском решењу него у подацима који су унети у базу података, да је компаративном анализом базе података тужиоца и туженог утврдио да је у питању иста база података, што значи да тужени није само уносио податке о артиклима по тарифним бројевима већ је преузео комплетну базу података тужиоца, да је немогуће

да две особе или два тима уносом огромне количине података у различито време и на различитим местима направе исту синтагму и исте правописне грешке, као и исту структуру описа артикла, осим уколико се ради о копирању базе података коју је неко већ раније попунио, из чега се може закључити да је тужени скопирао базу података тужиоца и уврстио ту базу података у свој софтверски пакет. У току поступка изведен је доказ и вештачењем преко вештака економско финансијске струке, а на околност утврђивање висине имовинске штете коју је тужилац претрпео услед неовлашћеног коришћења и дистрибуирања базе података тужиоца од стране туженог. Вештак економско финансијске струке у свом налазу истакао је да није био у могућности да изради налаз с обзиром да тужени није доставио податке о добити коју је остварио продајом софтверског пакета у коме је садржана база података чији је произвођач тужилац, с тим што се вештак изјаснио да би за случај прибављања података од стране ОТП Банке о промету на рачуну туженог од 2015. године, па до 2018. године могла бити утврђена добит туженог, али би било неопходно сваку трансакцију посебно анализирати како би се утврдило да ли иста потиче од продаје софтверског пакета који садржи базу података тужиоца. Вештак је у налазу и мишљењу сачинио и обрачун висине штете, односно утврдио је висину штете за период од 17.11.2015. године па до 20.07.2018. године, применом накнаде предвиђене из члана 4. уговора који су 16.01.2014. године, закључили тужилац и предузеће „ИБЦ 98“ д.о.о. Београд, (којим уговором је предвиђено да накнада за уступање продаје и дистрибуције софтверског пакета „Царински кодекс“ и друге услуге везане за његово одржавање и ажурирање износи 900 евра месечно по средњем курсу Народне банке Србије). Овако примењеном методом вештак је утврдио да је тужилац претрпео материјалну штету у износу од 3.507.587,53 динара. У току првостепеног поступка тужени је у одговору на тужбу, а и накнадно у току првостепеног поступка на припремном рочишту оспорио налаз и мишљење вештака за информационе технологије и истакао примедбе у погледу задатка који је дат вештаку ради изrade налаза, затим у погледу прибављања података о софтверском програму туженог, као и чињеницу да туженом није достављен ДВД на основу ког је вештак извршио увид у софтверски пакет тужиоца, да је налаз вештака потпуно неупотребљив.

Након саслушања вештака и одбране налаза у току првостепеног поступка, тужени није ставио примедбе на налаз вештака, нити је пак предложио евентуално ново вештачење на одређене околности или пак допуну налаза и мишљења вештака.

На основу утврђеног чињеничног стања првостепени суд је закључио да је тужилац произвео базу података под називом „Царински кодекс“, да право произвођача базе података штити привредне интересе тужиоца и искључиво га овлашћује да стави у промет примерке целе базе података или њене битне делове, услед чега тужилац као произвођач базе података има право да одлучи да ли ће другима дозволити односно забранити коришћење базе података у смислу њеног стављања у промет, при чему стављање у промет подразумева продају и дистрибуцију базе података, да тужени у току поступка није доказао да је добио сагласност тужиоца нити право да користи базу података, услед чега је првостепени суд закључио и да је тужени неовлашћено користио предметну базу података и тиме учинио повреду базе података чији је носилац тужилац.

Правилна је и на закону заснована одлука првостепеног суда у ставу I, II, IV и V изреке. Противно жалбеним наводима туженог и тужиоца, за своју одлуку у наведеним ставовима изреке, првостепени суд даје јасне и разумљиве разлоге које у свему прихвата и Привредни апелациони суд као другостепени суд.

Правилно је првостепени суд приликом одлучивања о постојању права произвођача базе података-тужиоца применио одредбе члана 137., 138. и 139. Закона о ауторском и сродним правима, те члана 140. истог закона.

Правилно је првостепени суд полазећи од налаза и мишљења вештака за област информационих технологија, базе података и пословни софтвер, закључио да је тужилац носилац имовинско правних овлашћења из садржине ауторског права на рачунарском програму „Хонте Црта“, а уз помоћ ког програма је произвео и базу података „Царински кодекс“ услед чега тужилац има сродно право произвођача базе података „Царински кодекс“, у смислу одредбе члана 137. Закона о ауторском и сродним правима. Тужена је преузела комплетну базу података тужиоца, односно ископирала податке из базе података тужиоца и уврстила их у свој софтверски пакет „Интегрисана тарифа Србије – Тарис“ без овлашћења тужиоца. Тужени у току поступка није доказао да је базу података користио на основу овлашћења тужиоца, а терет доказивања ове чињенице, у смислу одредбе члана 231. Закона о парничном поступку, је на туженом. Како је утврдио да је тужени начинио повреду права тужиоца, то је правилно првостепени суд донео и одлуку у ставу I, II и V изреке којом је обавезао туженог да престане са даљим вршењем повреда, као и да одлуку суда објави у Службеном Гласнику Републике Србије.

Услед наведеног, испостављају се као неосновани жалбени наводи туженог који указују на недостатак активне легитимације на страни тужиоца, с обзиром да тужени није носилац права на бази података која је садржана у софтверском пакету „Интегрисана тарифа Србије – Тарис“.

Неосновани су и жалбени наводи туженог који се тичу извођења доказа вештачењем преко вештака за информационе технологије, базе података и пословни софтвер. Чланом 271. Закона о парничном поступку прописано је да ако странка има примедбе на налаз и мишљење судског вештака доставиће их у писаном облику у року који суд одреди за изјашњење, те да странка може да ангажује стручњака или другог вештака уписаног у Регистар судских вештака који ће да сачини примедбе на достављени налаз и мишљење или нов налаз и мишљење у писаном облику, а да на рочишту за главну расправу суд може да их прочита и да дозволи том лицу да учествује у расправи постављањем питања и давањем објашњења, те да ће суд на рочишту да расправи примедбе и покушаће да усагласи налаз вештака и стручна мишљења.

У конкретном случају тужени је ставио примедбе на налаз и мишљење вештака, па је суд одредио извођење доказа саслушањем вештака ради одбране налаза. Приликом одбране налаза вештак је одговорио на сва питања која је суд идентификовао као битна за решавање спора, а тужени који је у писаном поднеску имао примедбе које се не тичу самог налаза вештака, већ начина на који је вештак дошао до доказа, није ставио примедбе, нити је предложио да суд наложи вештаку допуну вештачења у одређеном правцу. Како након расправљања тужени није ставио примедбе на налаз вештака, то је првостепени суд евидентно сматрао да су вештачењем расправљена сва спорна питања и да су све примедбе туженог отклоњене, услед чега, по налажењу Привредног апелационог суда, није било места одређивању новог вештачења у смислу наведеног члана Закона о парничном поступку. Позивање туженог на незаконито прибављене доказе неосновано је, јер су исти од стране вештака прибављени са званичне интернет странице преко које тужени нуди бесплатно коришћење софтверског пакета у одређеном временском интервалу. Такође, не стоје ни наводи туженог који указују да му није дата могућност увида у ДВД тужиоца који је користио вештак, с обзиром да је вештак уз налаз доставио штампану документацију у коју је вршио увид ради израде налаза и мишљења. Неосновано тужени указује и на

постојање битне повреде из члана 374.ст.1 Закона о парничном поступку, с обзиром да је првостепени суд правилно применио одредбе члана 271. Закона о парничном поступку.

Привредни апелациони суд ценио је и остале жалбене наводе туженог, али је нашао да исти нису од значаја за другачију одлуку суда у погледу става I, II и V изреке првостепене пресуде.

Неосновани су и жалбени наводи тужиоца којима указује на повреду материјалног права и погрешну утврђено чињенично стање у делу изреке којим је одбијен захтев тужиоца за накнаду нематеријалне штете у износу од 750.000,00 динара. Наиме, основано првостепени суд, полази од члана 50А став 3 ранијег важећег Закона о трговини, који се примењивао у периоду од 2015. године до 2018. године (у ком периоду је тужени вршио повреду права тужиоца), којим је прописано да ће суд досудити правичну новчану накнаду нематеријалне штете, ако нађе да околности случаја то оправдавају, а нарочито значај, трајање и интензитет повреде, ефекат повреде на пословање тужиоца, значај повређеног добра и циљ коме служи та накнада штете, као и да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом. Тужилац у току поступка није доставио доказ о томе на који начин му је повређен пословни углед и поремећено пословање, услед чега суд није имао доволно елемената на основу којих би утврдио евентуалну штету, како то правилно налази и првостепени суд.

Међутим, основни су жалбени наводи тужиоца којима се указује да је побијана пресуда Привредног суда у Београду у ставу III изреке захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку, услед чега се првостепена пресуда у овом делу за сада не може испитати.

Чланом 205. Закона о ауторском и сродним правима прописано је да у случају повреде ауторског или сродног права или озбиљне претње да ће право бити повређено тужилац може тужбом захтевати , између осталог, забрану радњи којима се повређује право или радњи које представљају озбиљну претњу да ће право бити повређено, као и забрану понављања таквих или сличних радњи под претњом плаћања примереног новчаног износа тужиоцу, накнаду имовинске и неимовинске штете, искључење из промета, забрану отуђења одузимања или уништења предмета заштите, објављивање пресуде о трошку туженог, давање података о трећим лицима која су учествовала у повреди права.

Чланом 206. Закона прописано је да при одређивању висине накнаде штете, суд ће узети у обзир све околности конкретног случају, као што су негативне економске последице које трпи оштећени укључујући и изгубљену добит, добит коју је штетник остварио повредом права и у одговарајућим случајевима околности које немају економски карактер, као што је неимовинска штета. Ставом 2. истог члана прописано је да суд може уместо накнаде штете из става 1. овог члана, када околности случаја то оправдавају, да досуди оштећеном паушалну накнаду која не може бити нижа од уобичајне накнаде, коју би примио за конкретан облик коришћење предмета заштите да је то коришћење било законито.

Цитирано значи да се новчани износ на име накнаде имовинске штете израчунава применом различитих метода, па и метода противправне добити. То даље значи да се број накнаде штете може засновати и на принципу да онај ко изврши повреду права уступи добит остварену у вршењу повреде. Чињеница да се тужени одређени временски период користио базом података тужиоца, да је имао корист служећи се истом у промету, основ је постојања материјалне штете тужиоца. Тужилац може претрпети штету недозвољеним коришћењем његове базе података, којом радњом би тужилац потенцијално могао бити спречен у остваривању добити

евентуалном продајом свог софтверског пакета који садржи базу података. У овом случају тужилац је предложио да вештак економско финансијске струке утврди висину добити коју је остварио тужени продајом софтверског пакета у коме је садржана тужиочева база података. Према извештају вештака тужени није доставио тражене податке који би вештаку били полазна основа за израду налаза и мишљења. Није јасно због чега је првостепени суд одбио предлог тужиоца да суд од ОТП Банке затражи неопходне податке ради израде налаза и мишљења вештака, уколико се има у виду да се висина штете за тужиоца може изразити кроз изостанак добити управо у висини добити коју је овде тужени остварио прометом односно продајом софтверског пакета у коме је садржана база података на које је титулар права тужилац. То што би вештачење од стране вештака економско финансијске струке било отежано и захтевало додатни напор, не значи да се на тај начин не би могла утврдити висина настале штете.

Како је тужилац предложио да се изведе доказ допунским вештачењем, то првостепени суд, који је предлог тужиоца одбио, није могао да одбије тужбени захтев тужиоца услед тога што тужилац није доказао висину претрпљене штете. Тек за случај да се ни допунским вештачењем не би могла утврдити добит коју је тужени остварио продајом софтверског пакета у коме је садржана база података на којој је тужилац носилац права, те за случај да суд не може оштећеном досудити ни паушалну накнаду која не може бити нижа од уобичајне накнаде коју би тужилац примио за конкретни облик коришћења предмета заштите, првостепени суд би могао да одбије тужбени захтев тужиоца применом правила о терету доказивања.

Стога се у ставу III побијана одлука не може испитати.

У поновљеном поступку првостепени суд ће поступити по примедбама из овог решења и најпре, преко вештака економско финансијске струке покушати да утврдити висину добити коју је остварио тужени продајом софтверског пакета у коме је садржана база података на којој је титулар права тужилац, па уколико на овај начин није могуће утврдити висину добити, а тиме и висину штете коју је тужилац претрпео, првостепени суд ће на основу уобичајне накнаде која се примењује у сличним случајевима, с обзиром да тужилац и тужени немају закључен уговор, применити одредбу члана 206. став 2. Закона о ауторском и сродним правима, уколико нађе да има места накнади имовинске штете тужиоцу. Потом ће првостепени суд, ценећи и остале жалбене наводе парничних странака, донети нову, на закону засновану одлуку.

Како је првостепена одлука укинута у ставу III изреке, то је укинута и одлука о трошковима поступка о којима ће првостепени суд одлучити након одржавања нове главне расправе узимајући у обзир и трошкове другостепеног поступка.

Следом наведеног, Привредни апелациони суд, је применом одредбе члана 390. и 391 и 392. Закона о парничном поступку одлучио као у изреци.

СС/СМ

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА – СУДИЈА
Милица Милановић Траиловић, с.р.
За тачност отправка оверава

